

SÂMIHA AYVERDİ

Sâmiha Ayverdi, 1905 yılında *İstanbul*'da **Mediha Hanım** ve **Miralay İsmail Hakkı Bey**'in kızı olarak dünyaya geldi. Aile kızlarına "**eli açık, cömert**" anlamına gelen "**sâmiha**" adını verdi. **Sâmiha Ayverdi**'nin çocukluğu *Şehzadebaşı* başta olmak üzere *İstanbul*'un tarihî semtlerinde geçti. Eğitimine beş yaşında iken *mahalle mektebine* giderek başladı. Daha sonra *Süleymaniye İnas Numune Mektebi*'ne devam etti ve 1921 yılında mezun oldu. Sonraki eğitimi husûsudur. İyi derecede **Fransızca bilen Ayverdi**'nin bir kızı ve iki torunu vardır.

İlk kitabı 1938 yılında yayınlanan **Sâmiha Ayverdi**, Cumhuriyet devri edebiyatımızın "*velûd*" yani "*çok ve sık eser veren*" yazarlarından. Denilebilir ki ölüm, **Sâmiha Ayverdi** nin eser vermesini durduramamıştır. Kırkı aşkın eseri bulunan Ayverdi'nin hayatta iken yazıp bıraktıkları da, vefatından sonra kurulan Ayverdi Enstitüsü tarafından yayınlanmaya devam etmektedir.

Ayverdi roman ve hikaye yazarak başladığı edebî hayatına tarihi ve sosyal içerikli biyografi, hatıra, mektup, makale türünde eserlerle devam eder. **Sâmiha Ayverdi**'nin de eserlerinde, kaynağını yazarın hayatından alan üç ana konu vardır: "**Tasavvuf, tarih şuuru ve medeniyet inşası, İstanbul**". **Ayverdi**, roman ve hikayelerinde insan, varlık konularına yoğunlaşarak, Tanzimat'tan sonraki edebiyatımızda ilk defa tasavvuf düşüncesini edebî eserin konusu haline getirir. Hatirât, tarih, tedkik, makale, deneme, mektup tarzı eserlerinde ise, milletimizin Osmanlı adıyla kurduğu büyük medeniyeti, bu medeniyetin bütün unsurlarını bünyesinde toplayan *İstanbul*'u, XIX.y.y.sonu ve XX.y.y.'da karşı karşıya kaldığımız medeniyet çelişkileri ile bunların Türk milleti üzerindeki etkilerini ele alır. Tarih ve kültür mirasımızın kaybolan değerlerine sahip çıkma, meseleler karşısında zırhlanma, yeni bir terkip kurma yolundaki fikirlerini işler. Türk edebiyatında bir çok yazarın anlattığı *İstanbul*, eserlerinin içinde o kadar önemli bir yer tutar ki bu ona "**İstanbul yazarı**" olma sıfatını kazandırır. Hakkında çeşitli doktora ve yüksek lisans tezleri yapılan **Sâmiha Ayverdi**'nin dili ve üslûbunun mükemmelliği, *Türkçe*'nin ve *İstanbul Türkçesi*'nin en güzel örnekleri olduğu, edebiyat tarihi açısından da ortaya konmuştur.

Ayverdi, kültür hayatımıza sadece kitaplarıyla değil yaptıklarıyla da hizmet etmiştir. Medeniyetimizin mânevî kurucularından olan **Mevlâna** ve **Yunus Emre**'yi, genç nesillerin tanınması ve anlaması yolunda ilk adımları atmış, 1954'te *Şeb-i Arus Merasimlerinin* başlatılması için öncülük eden isimlerden biri olmuş, Yunus Emre'nin şiirleri için ilk şiir ve ilahi kasetlerini hazırlatarak dağıtılmasını sağlamıştır. Tezhib, hat gibi gelenekli sanatlarımızın yeniden hayat bulması adına önemli projeleri ilk olarak hayata geçirenlerden biri olmuştur. Türk kültür ve medeniyeti adına daha pek çok hayırlı işte

imzası bulunan Ayverdi, *Fatih*'te *Fevzipaşa Caddesindeki* ve yine bugün *Fatih*' te *Koyunbaba Parkı* olarak bilinen alandaki ağaçları diktirmiş, çevresindeki gençlerle beraber bakımını yaptırmıştır. *İstanbul Fetih Cemiyeti*, *Yahya Kemal Enstitüsü*, *Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı*, *Türk Kadınları Kültür Derneği* gibi dernek ve vakıfların kuruluşunda ve çalışmalarında aktif rol üstlenmiştir.

Kendisine pek çok da ödül verilmiştir. 1988'de "*Hey Gidi Günler Hey*" adlı hatıra kitabına *Türkiye Yazarlar Birliği* tarafından verilen "*Yılın Dil Ödülü*"; 1990 senesinde *Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu*'nun verdiği "*Üstün Hizmet Şükran Berati*"; 1992, yıkında *Türkiye İlim ve Sanat Eserleri Sahipler Birliği* tarafından verilen "*Üstün Hizmet Ödülü*" bunlardan bazılarıdır.

Sâmiha Ayverdi, 22 Mart 1993'te vefat etmiştir. Kabri *Zeytinburnu Merkez Efendi Kabristanı* haziresindedir.

ESERLERİ

- *Aşk Budur* (1938)
- *Batmayan Gün* (1939)
- *Ateş Ağacı* (1941)
- *Yaşayan Ölü* (1942)
- *Bir Gece* (1940)
- *İnsan ve Şeytan* (1942)
- *Son Menzil* (1943)
- *Yolcu Nereye Gidiyorsun* (1944)
- *Yusufçuk* (1946)
- *Mesih Paşa İmamı* (1948)
- *Kenan Rifai ve Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık* (1951)
- *İstanbul Geceleri* (1952)
- *Edebi ve Manevî Dünyası İçinde Fatih* (1953)
- *İbrahim Efendi Konağı* (1964)
- *Boğaziçinde Tarih* (1966)
- *Misyonerlik Karşısında Türkiye* (1969)
- *Türk-Rus Münasebetleri ve Muharebeleri* (1970)
- *Bir Dünyadan Bir Dünyaya* (1974)
- *Türk Tarihinde Osmanlı Asırları* (1975)
- *Türkiye'nin Ermeni Meselesi* (1976)
- *Âbide Şahsiyetler* (1976)
- *Milli Kültür Meseleleri ve Maarif Davamız* (1976)
- *Hatıralarla Başbaşa* (1977)
- *Kölelikten Efendiliğe* (1978)
- *Dost* (1980)
- *Yeryüzünde Birkaç Adım* (1984)
- *Rahmet Kapısı* (1985)
- *Ne İdik Ne Olduk* (1985)
- *Mektuplardan Gelen Ses* (1985)
- *Rahmet Kapısı* (1985)
- *Bağ Bozumu* (1987)

- *Hey Gidi Günler Hey* (1988)
- *Hancı* (1988)
- *Küplücedeki Köşk* (1989)
- *Ah Tuna Vah Tuna* (1996)
- *Dile Gelen Taş* (1999)
- *Ratibe* (2002)
- *Ne İdik Ne Olduk* (2002)
- *Ezeli Dostlar* (2003)
- *İki Âşinâ* (2003)
- *Dünden Bu Güne Ne Kalmıştır* (2006)
- *Arkamızdan Dönen Dolaplar* (2007)
- *Kaybolan Anahtar* (2008)
- *Paşa Hanım* (2009)
- *Ebabil Kuşları* (2010)
- *O Da Bana Kalsın* (2013)
- *Mülakatlar* (2005)
- *Üç Günlük Dünya İçin* (2014)
- *Sinan 'ın Günlüğü* (2015)
- *İthafılar* (2002)